

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 69/25

Λουξεμβούργο, 12 Ιουνίου 2025

Προτάσεις της γενικής εισαγγελέα στην υπόθεση C-679/23 P | WS κ.λπ. κατά Frontex (Κοινή επιχείρηση επιστροφής)

Γενική εισαγγελέας Τ. Čáreta: Επιχειρήσεις επιστροφής υπηκόων τρίτων χωρών – το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη κατά την εκτίμηση της αιτιώδους συνάφειας στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως ασκηθείσας από οικογένεια Σύρων κατά του Frontex

Στο πλαίσιο κοινής επιχείρησης επιστροφής την οποία συντόνιζε ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex), οικογένεια Κούρδων της Συρίας επεστράφη αεροπορικώς από την Ελλάδα στην Τουρκία. Με την άφιξή τους στην Τουρκία, μίσθωσαν αρχικά σπίτι εκτός του καταυλισμού προσφύγων, εν συνεχεία δε αποφάσισαν να διαφύγουν στο Ιράκ, φοβούμενοι ότι θα πραγματοποιηθεί επιστροφή τους στη Συρία. Υποστηρίζουν ότι η επιστροφή τους ήταν παράνομη και ότι ο Frontex δεν εξακρίβωσε αν είχε εκδοθεί εις βάρος τους απόφαση επιστροφής, προσβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τα θεμελιώδη δικαιώματά τους, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της μη επαναπροώθησης. Ζητούν πλέον από τον Frontex αποζημίωση για περιουσιακή ζημία και ηθική βλάβη.

Το Γενικό Δικαστήριο¹ απέρριψε την αγωγή της οικογένειας λόγω έλλειψης αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της φερόμενης ως παράνομης συμπεριφοράς του Frontex και της προκληθείσας ζημίας, χωρίς να εξετάσει τις λοιπές προϋποθέσεις στοιχειοθέτησης ευθύνης. Έκρινε ότι, δεδομένου ότι ο Frontex δεν είχε την εξουσία να υπεισέλθει στο σκεπτικό των αποφάσεων επιστροφής ή των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, δεν μπορούσε να θεωρηθεί υπεύθυνος για οποιαδήποτε ζημία συνδεόμενη με την επιστροφή της οικογένειας στην Τουρκία.

Στο πλαίσιο της υπό κρίση αιτήσεως αναίρεσης, η οικογένεια των Σύρων υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο εσφαλμένως έκρινε ότι η αγωγή τους στρέφεται κατά της αποφάσεως των ελληνικών αρχών περί μη παροχής διεθνούς προστασίας σε αυτούς ή κατά της (σιωπηρής) αποφάσεως περί επιστροφής τους και όχι κατά της φερόμενης ως παράνομης συμπεριφοράς του Frontex κατά την εκπλήρωση των υποχρεώσεών του. Λόγω του ως άνω εσφαλμένου χαρακτηρισμού της αγωγής τους, υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν εξέτασε τους ισχυρισμούς τους ότι η παράνομη συμπεριφορά του Frontex τους προξένησε ζημία και, ως εκ τούτου, εσφαλμένως κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν υφίστατο αιτιώδης συνάφεια.

Με τις σημερινές προτάσεις της, **η γενική εισαγγελέας Τ. Čáreta προτείνει στο Δικαστήριο να ανατρέψει την ανααιρεσιβαλλόμενη απόφαση και να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο.**

Η γενική εισαγγελέα επισημαίνει ότι η ανααιρεσιβαλλόμενη απόφαση επιδέχεται δύο ερμηνείες. Πρώτον, μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το Γενικό Δικαστήριο εσφαλμένως εξέλαβε τα πρωτοδίκως προβληθέντα επιχειρήματα των ανααιρεσιόντων ως αμφισβήτηση του κύρους της αποφάσεως επιστροφής και όχι της παράλειψης του Frontex να εξακριβώσει την ίδια την ύπαρξη τέτοιας αποφάσεως. Στην περίπτωση αυτή, το Γενικό Δικαστήριο εφάρμοσε εσφαλμένως τις έννοιες του καταλογισμού και της αιτιώδους συνάφειας. Εάν ο ισχυρισμός που προβάλλεται ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου είναι ότι οι ενέργειες ή παραλείψεις του Frontex αποτελούν την αιτία, το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορεί να απαντήσει στο ερώτημα αν υφίσταται σύνδεσμος μεταξύ της εν λόγω αιτίας και της προβαλλόμενης ζημίας εξετάζοντας τις ενέργειες ή παραλείψεις άλλου εμπλεκόμενου

μέρους (εν προκειμένω, της Ελλάδας).

Δεύτερον, κατά τη γενική εισαγγελία, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι δεν μπορούσε να στοιχειοθετηθεί ευθύνη του Frontex προς αποζημίωση, καθόσον ο εν λόγω οργανισμός απλώς υποστηρίζει τις επιχειρήσεις επιστροφής των κρατών μελών. Τούτο θα σήμαινε ότι ο Frontex δεν έχει την υποχρέωση να εξακριβώνει αν τα πρόσωπα που περιλαμβάνονται σε κοινή επιχείρηση επιστροφής είναι πράγματι επιστρέφοντες, υπό την έννοια ότι έχει εκδοθεί εις βάρος τους ατομική εκτελεστή απόφαση επιστροφής.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, η γενική εισαγγελέας Τ. Čápetá φρονεί ότι, βάσει του εφαρμοστέου δικαίου της Ένωσης², **ο Frontex έχει την υποχρέωση να εξακριβώνει την ύπαρξη απόφασης επιστροφής για όλα τα πρόσωπα που περιλαμβάνονται σε κοινή επιχείρηση επιστροφής**, όπερ είναι σημαντικό για την εκπλήρωση της υποχρεώσεώς του να διασφαλίζει την τήρηση της αρχής της μη επαναπροώθησης κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του. Τούτο σημαίνει πράγματι ότι **το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι δεν μπορούσε να υφίσταται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της φερόμενης ως παράνομης συμπεριφοράς του Frontex και της προκληθείσας ζημίας**.

Περαιτέρω, η γενική εισαγγελέας Τ. Čápetá εκτιμά ότι το γεγονός ότι την κύρια ευθύνη για τις επιστροφές φέρουν τα κράτη μέλη δεν σημαίνει ότι δεν θα πρέπει να καταλογίζεται ευθύνη στον Frontex για τις ίδιες παραλείψεις. Σε αντίθετη περίπτωση, ο Frontex ενδεχομένως ουδέποτε θα μπορούσε να θεωρηθεί υπεύθυνος για παράνομες ενέργειες ή παραλείψεις κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων επιστροφής, καθώς παρόμοιες υποχρεώσεις θα βάρυναν και τα κράτη μέλη. Κατά τη γνώμη της, τούτο θα μείωνε αδικαιολόγητα την ευθύνη του Frontex και θα έθετε σε κίνδυνο την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Ως εκ τούτου, η γενική εισαγγελέας είναι της γνώμης ότι, **σε περιπτώσεις στις οποίες ο Frontex και τα κράτη μέλη υπέχουν από κοινού υποχρεώσεις στο πλαίσιο κοινών επιχειρήσεων επιστροφής, ο Frontex μπορεί να φέρει ευθύνη για ζημίες που προκαλούνται από την παράβαση των εν λόγω υποχρεώσεων**, ακόμη και αν ένα κράτος μέλος μπορεί να είναι παράλληλα υπεύθυνο για την ίδια ζημία. Κατά συνέπεια, η γενική εισαγγελέας εκτιμά ότι **το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορούσε να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι δεν υφίστατο αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της παράλειψης του Frontex να προβεί σε εξακρίβωση και της προκληθείσας ζημίας**.

Η γενική εισαγγελέας Τ. Čápetá εξετάζει επίσης τις διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου κατά τις οποίες η αιτιώδης συνάφεια διερράγη λόγω των επιλογών της ίδιας της οικογένειας των Σύρων. Συναφώς, επισημαίνει ότι προγενέστερες υποθέσεις στις οποίες το Δικαστήριο διαπίστωσε διάρρηξη της αιτιώδους συνάφειας λόγω των επιλογών του ίδιου του ζημιωθέντος αφορούν κυρίως ζημία η οποία προκλήθηκε στο πλαίσιο επιχειρηματικής δραστηριότητας. Η προβαλλόμενη στην υπό κρίση υπόθεση ζημία ουδόλως σχετίζεται με τον συνήθη επιχειρηματικό κίνδυνο. Αντιθέτως, οφείλεται σε προβαλλόμενη προσβολή θεμελιωδών δικαιωμάτων –συμπεριλαμβανομένης της αρχής της μη επαναπροώθησης– της οικογένειας των Σύρων, η οποία βρισκόταν συγχρόνως σε ευάλωτη κατάσταση. Επομένως, οι αποφάσεις τις οποίες έλαβε η οικογένεια των Σύρων κατά την επιστροφή στην Τουρκία δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως «ελεύθερη επιλογή» τους.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο. Έργο του γενικού εισαγγελέα είναι να προτείνει στο Δικαστήριο, με πλήρη ανεξαρτησία, νομική λύση για την υπόθεση που του έχει ανατεθεί. Η υπόθεση τελεί υπό διάσκεψη στο Δικαστήριο. Η απόφαση θα εκδοθεί μεταγενέστερα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Το Δικαστήριο μπορεί να επιληφθεί αιτήσεως αναίρεσεως, η οποία περιορίζεται σε νομικά ζητήματα, κατά αποφάσεως ή διατάξεως του Γενικού Δικαστηρίου. Καταρχήν, η άσκηση αναίρεσεως δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Εάν η αναίρεση κριθεί παραδεκτή και βάσιμη, το Δικαστήριο αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου. Στην περίπτωση που η υπόθεση είναι ώριμη προς εκδίκαση, το Δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί το ίδιο οριστικά επί της διαφοράς. Σε αντίθετη περίπτωση, αναπέμπει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο, το οποίο

δεσμεύεται από την απόφαση που εξέδωσε κατ' αναίρεση το Δικαστήριο.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) των προτάσεων δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα CURIA κατά την ημερομηνία αναπτύξεώς τους.

Επικοινωνία: Jacques René Zammit ☎ (+352) 4303 3355.

Στιγμιότυπα από την ανάπτυξη των προτάσεων διατίθενται από το «[Europe by Satellite](#)» ☎ (+32) 2 2964106.

Ακολουθήστε μας!

¹ Απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2023, *WS κ.λπ. κατά Frontex*, [T-600/21](#) (βλ. επίσης δελτίο τύπου [αριθ. 133/23](#)).

² [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2016/1624](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Σεπτεμβρίου 2016, για την Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή.